

RECENZJE

SEMINARE
t. 40 * 2019, nr 3, s. 229-241

Współczesne wyzwania teologii pastoralnej, red. R. Chałupniak, J. Kostorz, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego UO, Opole 2016, ss. 206. ISBN: 978-83-63950-79-8.

W roku 2016 w serii: *Opolska Biblioteka Teologiczna* na Uniwersytecie Opolskim, jako tom 157, ukazała się książka pod redakcją księdza Radosława Chałupniaka i księdza Jerzego Kostorza, zatytułowana *Współczesne wyzwania teologii pastoralnej*. Ten tom jest poświęcony ks. prof. dr. hab. Józefowi Mikołajcowi, wykładowcy teologii pastoralnej, dlatego na stronicach od 199 do 202 zamieszczony jest jego biogram i bibliografia naukowa.

Papież Franciszek na temat niektórych wyzwań współczesnego świata pisze: „Ludzkość przeżywa w tym momencie historyczny przełom, który możemy dostrzec w postępie dokonującym się na różnych polach. Trzeba pochwalić sukcesy przyczyniające się do poprawy warunków życia, na przykład w zakresie zdrowia, edukacji i komunikacji. Nie możemy jednak zapominać, że większość mężczyzn i kobiet w naszych czasach żyje codziennie w niedostatku, rodzącym fatalne konsekwencje. Powiększają się niektóre patologie. Lęk i rozpacz opanowują serce wielu osób, nawet w tak zwanych krajach bogatych. Często gaśnie radość życia, wzrasta brak szacunku i przemoc, nierówność społeczna staje się coraz bardziej oczywista. Trzeba walczyć, aby żyć i to często żyć bez dostatecznego poszanowania swej godności. Ta epokowa zmiana została spowodowana olbrzymimi skokami, które co do jakości, ilości, szybkości i nagromadzenia dokonują się w postępie nauki, w innowacjach technologicznych oraz w ich szybkim zastosowaniu w przyrodzie i w życiu. Żyjemy w epoce wiedzy i informacji, które stanowią źródło nowych form władzy bardzo często anonimowej” (Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 52).

W obliczu tych zagadnień konieczne jest podjęcie owych wyzwań w obszarze współczesnej teologii pastoralnej, która ma na celu odnowę działań duszpasterskich. Nowe uwarunkowania obligują do reagowania na rozmaite sytuacje i adekwatnego działania, jak również przewidywania i przygotowania się do owych sytuacji. Ciągłe potrzeba poszukiwać nowych, adekwatnych do danej sytuacji, sposobów ewangelizacji i duszpasterstwa. W ten obszar poszukiwań wpisuje się omawiane opracowanie zbiorowe, które jest zbiorem ważnych i aktualnych wątków teologiczno-pastoralnych.

W książce tej znajduje się piętnaście tekstów. Artykuł otwierający, autorstwa księdza Wiesława Przygody, nosi tytuł: *Miłosierni jak ojciec. Teologia i praktyka miłosierdzia chrześcijańskiego*. Jest to tekst dotyczący fundamentalnego znaczenia miłosierdzia, którego przesłanie jest uniwersalne i ponadczasowe. Autor próbuje udzielić odpowiedzi na pytanie o istotę miłosierdzia oraz o sposób, w jaki chrześcijanin może je praktykować w życiu codziennym. Podkreśla znaczenie miłosierdzia jako „kryterium wiarygodności zbawczej działalności Kościoła” (s. 19). Chrześcijanin jest bowiem wezwany do miłosierdzia wobec drugiego człowieka.

W drugim zaś tekście książki ksiądz Jan Kochel omawia współczesne implikacje *Reguły pasterskiej* Grzegorza Wielkiego. Jest to artykuł na podbudowie ważnej szczególnie dla współczesnego duszpasterstwa koncepcji filozofii spotkania, w centrum zainteresowania której jest człowiek i jego relacja z bliźnimi i ze światem w perspektywie odpowiedzialności za innego oraz za samego siebie. Autor podejmuje rzeczową analizę i wyprowadza celową konkluzję dotyczącą konieczności biblijnej animacji duszpasterstwa oraz rozwijania pozytywnego nauczania, posługując się przy tym językiem prostym, zrozumiałym i trafiającym do słuchaczy.

Kolejny artykuł nosi tytuł: *Od eklezjologii pastoralnej do teologii ewangelizacji w ujęciu ks. Franciszka Blachnickiego (1921-1987)*. Autor, ksiądz Bogdan Biela, dokonuje analizy koncepcji teologicz-

nopastoralnej zaprezentowanej przez księdza Franciszka Błachnickiego. Chodzi o istotny współcześnie kontekst poszukiwań zasady życia i działania Kościoła w ujęciu pośrednictwa zbawczego istoty Kościoła jako wspólnoty stanowiącej źródło i zasadę wzrostu życia w Kościele, zgodnie z koncepcją teologii urzeczywistniania się Kościoła *hic et nunc*.

Następny artykuł to: *Współczesne prześladowanie chrześcijan. Studium z zakresu teologii pastoralnej*, autorstwa księdza Bronisława Mierzwińskiego. Autor dokonuje analizy sytuacji chrześcijan w czasach współczesnych w aspekcie prześladowań. Wyprowadza wniosek, że chrześcijanie są obecnie najbardziej prześladowaną wspólnotą religijną na świecie. Zwraca uwagę na potrzebę solidaryzowania się chrześcijan z prześladowanymi, a także podkreśla, że głównym zadaniem wyznawców Chrystusa jest ufne i cierpliwe budowanie cywilizacji miłości.

Kolejny artykuł jest zatytułowany: *Duszpasterstwo w kontekście paradygmatów czasu przełomu*. Ksiądz Robert Biel trafnie wskazuje w nim na trudną sytuację duszpasterstwa postsocjalistycznego. Opiera się w swoich wywodach głównie na opracowaniach niemieckojęzycznych. Autor uzasadnia jednocześnie możliwość wykorzystania tych nowych uwarunkowań społeczno-kulturowych do głoszenia Ewangelii, odwołując się do idei „dziedzińca pogan”, na którą wskazywał Benedykt XVI. Chodzi zatem o perspektywę otwarcia się Kościoła na tych, którzy jeszcze nie znają Chrystusa, określających siebie jako niewierzących, agnostyków czy ateistów.

W kolejnym artykule ojciec Marek Fiałkowski przedstawia wybrane zagadnienia dotyczące formacji ludzkiej katolików świeckich. Autor zwraca uwagę na kształtowanie postawy dialogu, wychowanie do miłości i wychowanie moralne. Są to bowiem niezbędne składniki całego procesu formacji ludzkiej. Natomiast ksiądz Jan Kazimierz Przybyłowski podejmuje temat *Funkcji ludzkiej w misji pastoralnej Kościoła*. Owa funkcja ludzka polega na ciągłym odkrywaniu miłości w prawdzie, która jednocześnie służy wolności.

Ksiądz Konrad Głombik prezentuje zagadnienie *Związku wiary i sakramentu małżeństwa jako problemu teologicznego i duszpasterskiego*. Wskazuje na istotę tego dość szczegółowego zagadnienia teologicznego. Wynikiem owego związku jest łaska sakramentalna, moc, aby wieść życie zgodnie z Bożym nakazem. Autor omawia problemy dotyczące wiary osób zawierających sakrament małżeństwa, a także wyprowadza implikacje duszpasterskie.

Działania pastoralne o charakterze profilaktycznym, stanowiące istotne wsparcie dla małżeństw i rodzin, opisuje ksiądz Paweł Landwójtowicz w tekście *Duszpasterstwo rodzin w perspektywie wybranych działań profilaktycznych*. Kolejny Autor, ksiądz Paweł Brudek, w tekście zatytułowanym: *Religijność małżonków o różnym stopniu zadowolenia ze związku. Implikacje psychologiczno-pastoralne*, na podstawie przeprowadzonych badań, próbuje udzielić odpowiedzi na pytanie: „Czy i jak osoby o odmiennym poziomie satysfakcji z małżeństwa różnią się między sobą w zakresie religijności?” (s. 134). W sposób jasny przedstawia wyniki badań, dokonuje weryfikacji hipotez i przeprowadza dyskusję wyników oraz wyprowadza wnioski dla praktyki duszpasterskiej odnośnie kwestii istotnej roli religijności w małżeństwie.

Tekst księdza Edwarda Wasilewskiego *Definicja miłości chrześcijańskiej w przepowiadaniu* dotyczy analizy definicji opracowanej przez księdza profesora Franciszka Drączkowskiego, sformułowanej w oparciu o przekazy biblijno-patrystyczne oraz dokumenty Urzędu Nauczycielskiego Kościoła. Miłość chrześcijańska jest „Bosko-ludzką wspólnotą bytowania, ożywioną świętą Bożą mocą (*dynamis*), zespoloną przez Ducha Świętego z ludzkim pragnieniem dobra i piękna, prowadzącą przez upodobnienie do Chrystusa ku pełnemu zjednoczeniu z Bogiem w Trójcy Jedynym” (s. 149). Autor artykułu ukazuje podjętą analizę w aspekcie szeroko rozumianego przepowiadania w kontekście wezwania do „trwania w Chrystusie”.

Kolejny tekst, autorstwa księdza Jerzego Kistorza, jest zatytułowany *Pastoralny wymiar sportu*. Autor wskazuje w nim na przykłady możliwości wykorzystania sportu jako współczesnego, dobrego i skutecznego narzędzia pastoralnego. Zwraca jednocześnie uwagę na istotne miejsce sportu w procesie nowej ewangelizacji.

Ksiądz Andrzej Anderwald w tekście *Ku teologii starości* zwraca uwagę na wartość osób starszych w społeczeństwie. Wartość ta nie jest uzależniona od jego kondycji fizycznej, posiadanych dóbr materialnych czy pozycji społecznej. Człowiek jest stworzony na obraz i podobieństwo Boga, stąd

wynika jego godność. Życie ludzkie jest cenne samo w sobie i człowiekowi należy się szacunek na każdym etapie jego rozwoju.

Kolejny tekst to: *Namaszczenie chorych w zgromadzeniu wiernych w duszpasterskiej posłudze parafialnej*. Ksiądz Waldemar Musiał zwraca uwagę na niebezpieczeństwo banalizacji tego sakramentu, a także podkreśla konieczność kierowania się autentycznym nauczaniem Kościoła odnośnie do udzielania tego sakramentu, aby nie dochodziło w tym względzie do nadużyć.

Ksiądz Mateusz Buczma w zamykającym książkę tekście *Chrzest w Duchu Świętym w doświadczeniu pastoralnym ruchów katolickich diecezji opolskiej* wyjaśnia określenie «chrzest w Duchu Świętym». Podejmuje to zagadnienie w aspekcie historycznym i teologicznym, a także jego perspektywę pastoralną w diecezji opolskiej.

Podsumowując całość omawianej pracy zbiorowej, należy stwierdzić, że treści w niej zawarte są bardzo aktualne, dotyczą bowiem istotnych zagadnień teologicznopastoralnych czasów współczesnych. W książce podkreślane jest istotne znaczenie duszpasterstwa. Zawiera ona elementy sytuacji chrześcijan w czasach współczesnych, a także podejmowane działania o charakterze pastoralnym. Poszczególne teksty skłaniają do pogłębionej refleksji nad tymi wyzwaniami w Polsce.

Całość opracowania uzmysławia potrzebę odnowy duszpasterstwa oraz pogłębionej refleksji teologicznej. Warto zatem zapoznać się z tym zbiorem różnych wyzwań teologicznopastoralnych, przemyśleć zawarte w nim treści i przenieść na grunt duszpasterstwa. Omawiana książka może służyć pomocą w refleksji naukowej, ale jej adresatami mogą być również duszpasterze, katecheci, studenci teologii, a także ci wszyscy, którzy są zainteresowani lub aktualnie zaangażowani w działalność o charakterze pastoralnym czy w organizowanie takiej działalności.

Dariusz Adamczyk

Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie

ORCID ID: 0000-0002-3083-559X

<http://doi.org/10.21852/sem.2019.3.19>